

N:o 66.

Ank. till Riksd. kansli den 15 april 1904, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till aktiebolaget Nautanens kopparfält af kronan tillhörig mark i Gellivare socken af Norrbottens län m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

(I. A.)

Uti en till Riksdagen aflåten proposition (n:o 13) har Kungl. Maj:t, under återopande af utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden den 13 november 1903, föreslagit Riksdagen medgifva,

dels att af kronan tillhörig kronopark å och invid berget Nautanen i Gellivare socken af Norrbottens län ett å en af förste landtmätaren C. A. Sjöberg år 1902 upprättad karta med gröna gränslinjer utmärkt och med litt. A. betecknad område om 14 hektar måtte till aktiebolaget Nautanens kopparfält under äganderätt upplåtas mot en köpeskillning af 2,800 kronor samt under villkor i öfrigt:

att, sedan köpeskillningen blifvit erlagd, köpebref å det försålda området att omedelbart af bolaget tillträdas skulle af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län utfärdas;

att kronan skulle njuta den rätt till afkomst och förmån från den till bolaget försålda mark, att kronan i fråga om tillgodogörandet af fyndigheter å den försålda marken bibehölle den rätt, som kronan enligt grufvestadgan skulle såsom jordägare innehaft, därest så lagligen kunde ske; samt

att bolaget skulle ensamt vidkännas alla med lagfarten förenade kostnader;

dels att af omförmälda kronopark måtte till förenämnda bolag på arrende under en tid af femtio år upplåtas de å ofvanberörda karta med röda gränslinjer utmärkta och med litt. B och C betecknade områden, innehållande tillhopa en areal af 150 hektar, under följande villkor, nämligen:

att bolaget skulle för ifrågavarande mark årligen senast den 14 mars erlægga arrende till belopp, som Kungl. Maj:t på gemensamt förslag af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län, öfverjägmästaren i Norrbottens distrikt och bergmästaren i norra bergmästar-distriktet bestämde för en tid af tio år i sänder;

att hus och byggnader, som vid den tid, då bolagets arrenderätt inträdde, funnes vara utan särskild från kronans sida gjord upplåtelse på området uppförda af andra än bolaget, under arrendetiden finge af ägarne bibehållas tillika med nödigt tomtutrymme, hvilket senare, i händelse af tvist, skulle bestämmas af Kungl. Maj:ts befallningshafvande, mot det att ägarne erlade till bolaget årlig afgäld, motsvarande den del af den bolaget åliggande arrendeskilling, som å tomten belöpte efter förhållandet mellan dennas areal samt hela det till bolaget upplåtna områdets ytinnehåll, dock med skyldighet för innehafvare af dylik lägenhet att afträda densamma, därest sådant kunde finnas erforderligt vare sig med hänsyn till bolagets behof af utrymme för sin rörelse, af hälsovårdshänsyn eller för åstadkommande af ordnad byggnadsverksamhet; skolande ägare af sådan lägenhet jämväl vara skyldig att afträda densamma i det fall, att å lägenheten inhystes personer, hvilka förde ett sådant lefnadssätt, att fara däraf uppstode för allmän ordning och sedlighet;

att i sistberörda fall lägenhetens ägare skulle vara skyldig afträda densamma utan lösen, dock med rätt att inom viss, af Kungl. Maj:ts befallningshafvande bestämd tid bortföra af honom därå uppförda byggnader, hvaremot i öfriga fall lösen för byggnadernas värde skulle af bolaget erläggas samt, i brist af åsämjande, bestämmas af gode män; skolande det tillkomma Kungl. Maj:ts befallningshafvande att, i händelse af tvist, afgöra fråga om skyldighet att afträda lägenhet, i fall, som i denna och nästföregående punkt omförmäldes;

att hvad i 3 § 1 mom. af gällande grufstadga funnes föreskrifvet icke skulle äga tillämpning å hus, tomtplats eller trädgård, som befunnes å de till bolaget upplåtna områden, därest icke Kungl. Maj:ts befallningshafvande i särskildt fall funne sådana omständigheter föreligga, att in-

mutning icke finge ske närmare någon viss, på ifrågavarande mark befintlig byggnad, tomplats eller trädgård, än hvad omförmälda § i grufstadgan angåfve;

att, om bolaget nedlade grufväsendet eller bedrefve densamma i väsentligen minskad omfattning, det skulle ankomma på Kungl. Maj:t att förklara bolagets arrenderätt upphäfd, antingen helt och hållet eller till någon del af områdena, hvarjämte, för den händelse grufdrift af annan än bolaget komme att idkas inom ifrågavarande områden och för sådan af annan idkad grufdrift utrymme utöfver sedvanliga utmål visade sig behöfligt, Kungl. Maj:t skulle äga bestämma, att bolaget skulle afstå hvad som för ändamålet kunde anses erforderligt och skäligt; skölande i fall, som i denna punkt afsåges, proportionerlig minskning af bolagets arrendeavgift äga rum;

att bolaget skulle vara skyldigt att, utan särskild ersättning, af områdena i fråga afstå hvad som enligt Kungl. Maj:ts bepröfvande funnes erforderligt för anläggning af allmän väg eller utrymme för järnväg eller för dess drift erforderliga anläggningar och anordningar;

att, om af anledning, som förut icke blifvit nämnd, det nu eller framdeles skulle visa sig angeläget, att någon sådan del af ifrågavarande områden, som för bolaget icke vore oundgängligen behöflig, från bolagets arrenderätt undantoges, bolaget skulle vara skyldigt underkasta sig Kungl. Maj:ts bestämmande härutinnan;

att bolaget skulle öfvervaka, att åverkan icke skedde å den växande skogen inom områdena, samt i sin mån söka att till laga ansvar befordra dem, som till dylik åverkan gjorde sig skyldiga;

att bolaget på grund af nu ifrågavarande arrende icke skulle äga annan rätt till skogen å områdena, än att bolaget finge dels, efter anvisning af vederbörande skogstjänsteman och därest från skogsvårdens synpunkt hinder icke mötte, erhålla nödigt byggnadsvirke till pris, som af domänstyrelsen bestämdes, dels ock afröja skog, som funnes å tomplats, mot ersättning, som domänstyrelsen likaledes bestämde;

att bolaget skulle tillhandahålla Kungl. Maj:ts befallningshafvande erforderliga medel för afönande af den polisstyrka, som till ordningens vidmakthållande inom nu ifrågavarande och närmast därintill belägna områden af Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordnades;

att den enligt gällande grufstadga jordägare tillhörande rätt beträffande fyndigheters tillgodogörande icke på grund af nu ifrågavarande arrende skulle tillkomma bolaget; samt

att bolagets arrenderätt icke finge af bolaget å annan öfverlåtas, med mindre Kungl. Maj:t sådant medgåfve;

dels ock att köpeskillingen för det till bolaget med äganderätt upplåtna område måtte, på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark.

Till ofvanberörda statsrådsprotokoll har departementschefen i detta ärende anfört följande:

»Uti en till Eders Kungl. Maj:t ställd, af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län med underdånig skrifvelse den 31 december 1902, jämte yttrande af vederbörande öfverjägmästare, öfverlämnad skrift har aktiebolaget Nautanens kopparfält — med förmälan, att bolaget vore ägare till Nautanens kopparfält i Gellivare socken af nämnda län, hvilket fält, alltsedan det år 1898 inmutats, varit föremål för omfattande undersökningar och försvarsarbeten, på grund af hvilka detsamma under år 1902 tilldelats 24 utmål, beträffande hvilka bolaget jämväl förvärfvat sig arrenderätten till kronans jordägareandel — i underdånighet anhållit att af kronopark å och invid berget Nautanen i Gellivare socken dels få tillhandla sig med full äganderätt och mot pris, som Eders Kungl. Maj:t bestämde, ett å en ansökningen bifogad, af förste landmätaren C. A. Sjöberg år 1902 upprättad karta med gröna gränslinjer utmärkt och med litt. A betecknad område, innehållande 14 hektar, däraf 25 ar skogsmark och 13,75 hektar impediment, dels ock på arrende under femtio års tid få till sig upplåtna, på vissa angifna villkor, de å berörda karta med röda gränslinjer utmärkta och med litt. B och C betecknade områden, innehållande tillhopa 150 hektar, däraf 115,25 hektar skogsmark och 34,75 hektar impediment; och har bolaget till stöd för den underdåniga ansökningen anfört, att, då kopparmalmen förekomme å flere ställen och af flere typer inom det 3 kilometer långa utmålsområdet och bolagets afsikt vore att på platsen såväl anrika malmen som nedsmälta densamma, nedanför hvarje utfraktsort tarfvades områden för skrädhus och upplagsplatser för de olika malmslagen, hvarjämte för transportanordningar af flere slag samt för arbetarebostäder, skolhus och förrådshus, upplag af kol m. m. erfordrades mark; att fältet genom en år 1902 för transport af produkter byggd, 6,800 meter lång linbana stode i förbindelse med Koskullskulle järnvägsstation; att afståndet till närmaste landsväg utgjorde 5 kilometer, genom hvilken väg en 22 kilometer lång förbindelse med Gellivare ernåddes; att på grund af det afskilda läget, den långa vägen för personkommunikation till närmaste bygd och markens bergiga, stenbundna beskaffenhet med dålig skogsvegetation jordvärdet torde få anses relativt mycket lågt, jämfördt med marken vid andra gruffält i Norrbottens län, hvilka låge invid järnvägs-

stationer; samt, hvad särskildt anginge det ifrågasatta inköpet af området litt. A, att, enär å nämnda område skulle nedläggas kostnader till mycket stora belopp i moderna smältugnar och anrikningsanordningar, det voro för bolagets ekonomi af högsta vikt att till området erhålla äganderätt, hvarigenom, bland annat, förlagskapital lättare kunde erhållas; varande vid ansökningen fogad en öfver en del af ifrågavarande malmfält af förutvarande grufingenjören i norra bergmästardistriktet, numera borgmästaren i östra distriktet Björn Kjellberg upprättad beskrifning med tillhörande karta.

Med anledning af denna ansökning hafva, på grund af särskilda nådiga remisser, ej mindre domänstyrelsen den 12 maj innevarande år sig utlåtit, än äfven kommerskollegium, efter inhämtande af vederbörande bergmästares yttrande, den 4 sistlidne augusti afgifvit underdånigt utlåtande.

De i ärendet afgifna yttranden innehålla hufvudsakligen följande.

Öfverjägmästaren har upplyst, att det område, hvarom här vore fråga och som till största delen utgjordes af för skogsbörd föga tjänlig mark, vore utan större betydelse eller värde än hvad af dess läge invid ett gruffält betingades; att de norra delarne bestode af hög- eller fjälland med afbränd mark, nu beväxt med björkris och buskar, de mellersta och södra delarne af magra grusåsar med björk och gles, mindre växtlig tallskog; samt att, då den omgifvande trakten upptoges af i det närmaste likartadt land, statens skogsintresse icke märkbart berördes af de ifrågavarande områdenas upplåtande.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande har — med förmälan, att, såvidt Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande kunnat inhämta, markens bibehållande under kronans omedelbara disposition ej heller påkallades af hänsyn till andra statsintressen än det här ofvan omförmälda samt att det område, ansökningen afsåge, icke vore större än hvad som kräfdes af bolagets verksamhet, hvilken afsåge ej blott brytning af malm utan äfven dennas förädling å platsen — tillstyrkt nådigt bifall till den underdåniga ansökningen, hvarjämte Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande upplyst, dels, till ledning för bestämmandet af köpeskillingen för det område, som bolaget önskade med äganderätt förvärfva, att jordlösen för bolagets till samma mark gränsande utmål fastställdes till 30 kronor för hektar, däri dock ej inberäknadt värdet af därå växande skog, hvadan med hänsyn till hvad öfverjägmästaren anfört angående skogens beskaffenhet å ifrågavarande område en köpeskillning af 50 kronor för hektar syntes Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande skälig, dels att nedanför de till upplåtelse föreslagna områdena funnes stora, kronan

tillhöriga arealer, hvilka, i händelse behof däraf i framtiden skulle göra sig gällande, kunde upplåtas åt enskilde för bebyggande, dels ock att inom ifrågavarande områden icke finnes några utmål eller inmutningar, tillhöriga andra än sökandebolaget.

Domänstyrelsen, som lika med Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande icke ansett något särskildt statsintresse påkalla de ifrågavarande områdenas bibehållande under kronans omedelbara disposition, har tillstyrkt, att omförmälda, med litt. A, B och C betecknade områden måtte åt sökandebolaget upplåtas, det förstnämnda under äganderätt och de två andra på arrende under femtio år och på i öfrigt enahanda villkor, som jämlikt nådiga brefvet den 11 maj 1900 blifvit bestämda för liknande markupplåtelse åt bergverksaktiebolaget Freja; hvarjämte styrelsen, beträffande köpeskillingen för det med litt. A betecknade området, anfört, att det syntes kunna ifrågasättas, huruvida ej den af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande angifna beräkningsgrunden af 50 kronor för hektar vore alltför låg; att här visserligen icke finnes samma förutsättningar för ett så högt pris, i det närmaste 415 kronor för hektar, som, i enlighet med af Riksdagen fattadt beslut, genom nådiga brefvet den 26 maj 1899 blifvit bestämdt för det område, som i Juckasjärvi socken från kronans mark försålt till Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag, alldenstund Nautanens malmfält ej liksom nyssnämnda malmfält direkt berördes af statsbanan; att emellertid redan den omständigheten, att i Nautanens malmfälts grannskap kommit till stånd en statsbana, som möjliggjort malmfältets tillgodogörande, måste anses hafva tillfört det nu ifrågavarande tomtområdet ett verkligt värde; samt att med hänsyn härtill en köpeskillning, beräknad efter ett pris af 200 kronor för hektar, icke syntes öfverstiga hvad från det allmännas sida skäligen kunde fordras; tilläggande styrelsen, att, liksom vid förenämnda markförsäljning i Juckasjärvi socken, kronan syntes böra, i fråga om tillgodogörandet af fyndigheter å den mark, som försålles, förbehållas den rätt, som kronan såsom jordägare nu innehade, äfvensom att köpeskillingsbeloppet borde, på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller för skogsodling tjänlig mark.

Bergmästaren i norra distriktet har, med förmälan, att de till upplåtelse ifrågasatta områdena syntes vara för angifna ändamål behöfliga och ej för stort tilltagna, tillstyrkt bifall till den underdåniga ansöknings under villkor dock, att, för såvidt någon eller några af de till stort antal å områden i samma trakt utfärdade mutsedlar, af hvilka en del möjligen i större eller mindre grad berörde nu ifrågavarande om-

råden, kunde anses vara ännu gällande, de genom dessa mutsedlar inmutade områden måtte undantagas från upplåtelsen; att, för det fall att nya malmfyndigheter skulle påträffas inom de upplåtna områdena, å dem uppförda boningshus m. m. icke måtte utgöra hinder för inmutning, därest inmutningsrätten framdeles skulle komma att blifva frigjord; samt att den enligt gällande grufstadga jordägaren tillkommande rätt beträffande fyndigheters tillgodogörande och jordlösen icke på grund af nu ifrågavarande köp eller arrende finge tillkomma bolaget, utan kronan.

Kommerskollegium har anfört, att sökandebolaget såväl för ett ändamålsenligt orduande af grufdriften med därtill hörande anläggningar vid ifrågavarande gruffält som för de inrättningar, hvilka erfordrades för malmens förädling å platsen, därför en del åtgärder redan syntes hafva vidtagits, samt för arbetarbostäder m. m. utan tvifvel hade behof af utrymme utöfver de af bolaget förvärfvade utmålsområden; samt att kollegium, i betraktande särskildt af hvad Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande och bergmästaren i ärendet anfört, ej funnit anledning till erinran i afseende å storleken af de områden, hvilkas upplåtande till bolaget den underdåniga ansökningen afsåge.

I afseende å villkoren för upplåtandet har kommerskollegium vidare anfört följande.

Med hänsyn till hvad bolaget anfört till stöd för sin begäran att få med äganderätt till sig upplåtet det å förberörda karta med gröna gränslinjer utmärkta och med litt. A betecknade området, ansåge sig kollegium, i likhet med de myndigheter, som förut yttrat sig i ärendet, böra i underdånighet tillstyrka bifall till sådan upplåtelse.

Beträffande köpeskillingen för nu ifrågavarande område ville kollegium till en början erinra, att, enligt hvad Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande upplyst, vid anvisandet år 1902 af utmål för bolagets intill området gränsande inmutningar jordlösen faststälts till 30 kronor för hektar, att nämnda lösen väl finge antagas i öfverensstämmelse med föreskrifterna i 31 § af gällande grufstadga hafva bestämts efter uppskattning af marken till det värde, annan mark af enahanda beskaffenhet i orten högst gällde, samt att det icke uppgifvits, att någon afsevärd olikhet skulle förefinnas i afseende å beskaffenheten af marken inom sagda utmål och nu ifrågavarande område. Vid bestämmandet af berörda lösen hade emellertid icke skogens värde beräknats, och, i betraktande af hvad öfverjägmästaren rörande skogen inom området upplyst, hade Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansett 50 kronor för hektar vara skälig beräkningsgrund för köpeskillingens bestämmande.

Till någon förhöjning därutöfver funne kollegium hvad i ärendet förekommit icke gifva anledning; och att, såsom domänstyrelsen föreslagit, höja köpeskillingen, för hektar beräknadt, med ytterligare 150 kronor, ansåge kollegium vara i och för sig obilligt. Härtill komme, att vid köpeskillingens bestämmande, enligt kollegii uppfattning, hänsyn borde tagas till den stora betydelse, uppkomsten och utvecklingen af företag sådana som det ifrågavarande, som afsåge, förutom brytning af malm, jämväl densammas förädling på platsen, ägde ej allenast ur synpunkten af bergshandteringens intresse, utan, särskildt för rikets nordligaste län, äfven i kulturellt hänseende.

Hvad anginge köpeskillingens användning, hade kollegium icke något att erinra mot hvad domänstyrelsen i sådant afseende föreslagit.

Domänstyrelsen hade vidare, liksom bergmästaren, uttalat, att kronan, i fråga om tillgodogörandet af fyndigheter å den mark, som försålles, syntes böra förbehållas den rätt, som kronan såsom jordägare för närvarande innehade. Därvid hade domänstyrelsen åberopat nådiga brefvet den 26 maj 1899 angående försäljning till Luossavaara—Kiiruna-vaara aktiebolag af kronan tillhörig mark i Juckasjärvi socken af Norrbottens län m. m.

I Eders Kungl. Maj:ts till 1899 års Riksdag aflåtna nådiga proposition i sistberörda ärende hade bland villkoren för upplåtelse till bolaget under äganderätt af visst område af kronan tillhörig mark icke upptagits något villkor uti nu ifrågavarande hänseende. I en inom Riksdagen väckt motion hade emellertid föreslagits, att kronan vid försäljning af berörda område skulle förbehålla sig jordägarers rätt beträffande fyndigheters tillgodogörande. Statsutskottet hade uti sitt i ämnet afgifna utlåtande beträffande sagda förslag anført, att utskottet funnit det kunna ifrågasättas, huruvida det kunde vara med nuvarande rättsförhållanden i vårt land förenligt, att den, som afhände sig äganderätten till jord, därvid förbehölle sig viss rätt, som annars alltid plägade medfölja äganderätten, och att gifvet vore, att ett sådant förbehåll i framtiden måste föranleda förvecklingar och tvister. Med afseende härå och på i öfrigt anfördt skäl hade utskottet ansett sig icke böra biträda ifrågavarande förslag. Riksdagen hade emellertid beslutit, att bland villkoren för upplåtelsen skulle ingå, att kronan skulle njuta den rätt till afkomst och förmån från den till bolaget försållda mark, att kronan i fråga om tillgodogörandet af fyndigheter å den försållda marken bibehölle den rätt, som kronan enligt grufstadgan skulle såsom jordägare innehaft, därest så lagligen kunde ske.

Enligt ofvan omförmälda nådiga bref hade Eders Kungl. Maj:ts

godkänt Riksdagens beslut, i hvad det skilde sig från Eders Kungl. Maj:ts framställning i ämnet.

I anslutning till den af statsutskottet, på sätt ofvan nämnts, uttalade uppfattning ansåge kollegium sig emellertid icke böra förorda upptagandet af ifrågakomna förbehåll bland villkoren vid nu åsyftade försäljning.

Angående härefter hvad bergmästaren förmått därom att, för såvidt någon eller några af de till stort antal i den trakt, hvarom här vore fråga, utfärdade mutsedlar, af hvilka en del möjligen i större eller mindre grad berörde nu ifrågavarande områden, kunde anses vara ännu gällande, de genom dessa mutsedlar inmutade områden måtte undantagas från upplåtelsen, syntes, i betraktande af den skyldighet till utgifvande af ersättning och lösen, som jämlikt 11, 31 och 33 §§ grufvestadgan ålåge vederbörande inmutare eller grufägare, något förbehåll uti nu förevarande hänseende icke vara erforderligt.

Hvad slutligen beträffade de å ofvanberörda karta med röda gränslinjer utmärkta och med litt. B och C betecknade områden, hvilka, enligt hvad ansökningen afsåge, skulle på arrende under en tid af femtio år till sökandebolaget upplåtas, tillstyrkte kollegium, att den sålunda begärda upplåtelsen måtte äga rum under vissa villkor, som i tillämpliga delar vore lika lydande med dem, hvarunder upplåtelse af kronomark på arrende ägt rum enligt särskilda nådiga bref, den 26 maj 1899 till dels Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag och dels aktiebolaget Gellivare malmfält, den 11 maj 1900 till bergverksaktiebolaget Freja och den 7 juni 1901 till Tuolluvara grufaktiebolag.

I likhet med samtliga myndigheter, som i detta ärende yttrat sig, finner jag mig böra förorda, att de uti förevarande ansökning afsedda markområden vardas till sökandebolaget upplåtna, det å kartan med litt. A betecknade området under äganderätt och de öfriga två områdena på femtio års arrende.

Hvad angår arrendeupplåtelsen, biträder jag domänstyrelsens och kommerskollegii förslag därom, att enahanda villkor nu böra stadgas, som i afseende å liknande markupplåtelser förut i flere fall blifvit bestämda.

Beträffande villkoren för försäljningen af mark till bolaget hafva, såsom af den lämnade redogörelsen framgår, något olika meningar gjort sig gällande. För min del anser jag mig böra ansluta mig till hvad domänstyrelsen i detta hänseende föreslagit. Sålunda anser jag på de af nämnda styrelse anförda skäl och då, vid det förhållande att betydande kopparmalmsfyndigheter blifvit anträffade i närheten af Nautanens malm-

fält, anledning synes vara att antaga, att en omfattande grufvindustrial verksamhet i denna trakt skall komma till stånd och värdet af i närheten af gruffälten befintlig, för bebyggande lämplig mark stegras, ingalunda obilligt, att kronan för den ifrågavarande marken betingars sig ett pris af 200 kronor för hektar. Hvad vidare angår frågan om tillgodogörandet af fyndigheter å den mark, som försäljes, torde skäl icke förefinnas för statsmakterna att frångå den ståndpunkt, de förut i sådant afseende intagit; och anser jag mig därför böra föreslå, att enahanda förbehåll för kronan nu göres, som enligt 1899 års Riksdags, af Eders Kungl. Maj:t godkända beslut stadgats vid försäljning af mark till Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag.»

I sammanhang med denna proposition har utskottet till behandling förehaft två särskilda inom Andra Kammaren väckta motioner, den ena (n:o 182) af herr *P. Hörnsten*, däri motionären föreslagit, att Riksdagen, med afslag å Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition i hvad den afsåge utarrenderande af området litt. G, för sin del ville besluta, att ifrågavarande område måtte till allmänt bruk för bebyggande och odling upplåtas, och den andra (n:o 208) af herr *J. Olsson* i Stockholm, som hemställt, att Riksdagen för närvarande måtte afslå nu ifrågavarande proposition om upplåtelse af mark till aktiebolaget Nautanens kopparfält.

I afseende å de skäl, som af motionärerna anförts till stöd för deras förslag, tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna.

Hvad först beträffar Kungl. Maj:ts förslag om försäljning till aktiebolaget Nautanens kopparfält af det i den kongl. propositionen omförmälda, å den åberopade kartan med litt. A betecknade området, har utskottet icke annat att erinra än att, det i öfverensstämmelse med Riksdagens år 1899 i likartad fråga fattade beslut, bland köpevillkoren visserligen torde böra intagas förbehåll för kronan att njuta den rätt till afkomst och förmån från den till bolaget försålda mark, att kronan i fråga om tillgodogörande af fyndigheter å den försålda marken bibehåller den rätt, som kronan enligt grufstadgan såsom jordägare innehaft, men att de vid nämnda förbehåll i den kongl. propositionen fogade orden: »därest så lagligen kan ske» synas såsom obehöfliga, böra utgå.

Vidkommande härefter de två områden, som enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle utarrenderas till bemälda bolag, anser utskottet sig böra förorda, att den nordligare, med litt. B å ofvannämnda karta betecknade mark varder i sin helhet på de af Kungl. Maj:t föreslagna villkor till bolaget på arrende upplåten under en tid af femtio år. Hvad där-

emot angår det sydligare, med litt. C. å kartan angifna området, anser utskottet, att, då, med anledning af hvad herr Olsson i sin ofvan oförmälda motion meddelat, befaras kan, att utarrenderandet af den sydliga, till berget Liikavaara gräusande delen af detsamma skulle komma att beröra annans rätt, och då, med hänsyn till hvad i herr Hörnsténs ifrågavarande motion frambållits, området möjligen till någon del borde tagas i anspråk för upplåtelse åt enskilde till bebyggande, hela detta område icke bör på arrende till bolaget upplåtas, innan utredning vunnits angående de af motionärerna påpekade förhållanden, utan endast den norra hälften af området, innehållande en areal af 32 hektar, hvilken hälft, enligt hvad för utskottet blifvit upplyst, läser vara för bedrifvande af bolagets verksamhet oundgängligen erforderlig.

Utskottet hemställer alltså:

a) att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må på det sätt bifallas, att Riksdagen medgifver

dels att af kronan tillhörig kronopark å och invid berget Nautanen i Gellivare socken af Norrbottens län ett å en af förste landtmätaren C. A. Sjöberg år 1902 upprättad karta med gröna gränslinjer utmärkt och med litt. A betecknad område om 14 hektar må till aktiebolaget Nautanens kopparfält under äganderätt upplåtas mot en köpeskilling af 2,800 kronor samt under villkor i öfrigt:

att, sedan köpeskillingen blifvit erlagd, köpebref å det försålda området att omedelbart af bolaget tillträdas, må af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län utfärdas;

att kronan må njuta den rätt till afkomst och förman från den till bolaget försålda mark, att kronan i fråga om tillgodogörandet af fyndigheter å den försålda marken bibehåller den rätt, som kronan enligt grufstadgan skulle såsom jordägare innehaft; samt

att bolaget skall ensamt vidkännas alla med lagfarten förenade kostnader;

dels att af oförmälda kronopark må till förenämnda bolag på arrende under en tid af femtio år upplåtas såväl det å ofvanberörda karta med röda gränslinjer utmärkta och med litt. B betecknade området, som ock norra hälften af det å nämnda karta på samma

sätt utmärkta och med litt. C betecknade området, innehållande tillhopa en areal af 118 hektar, under följande villkor, nämligen:

att bolaget skall för ifrågavarande mark årligen senast den 14 mars erlægga arrende till belopp, som Kungl. Maj:t på gemensamt förslag af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län, öfverjägmästaren i Norrbottens distrikt och bergmästaren i norra bergmästardistriktet bestämmer för en tid af tio år i sänder;

att hus och byggnader, som vid den tid, då bolagets arrenderätt inträder, finnas vara utan särskild från kronans sida gjord upplåtelse på området uppförda af andra än bolaget, under arrendetiden må af ägarne bibehållas tillika med nödigt tomtutrymme, hvilket senare, i händelse af tvist, skall bestämmas af Kungl. Maj:ts befallningshafvande, mot det att ägarne erlægga till bolaget årlig afgäld, motsvarande den del af den bolaget åliggande arrendeskilling, som å tomtens belöper efter förhållandet mellan dennas areal samt hela det till bolaget upplåtna områdets yttinnehåll, dock med skyldighet för innehafvare af dylik lägenhet att afträda densamma, därest sådant kan finnas erforderligt vare sig med hänsyn till bolagets behof af utrymme för sin rörelse, af hälsovårdshänsyn eller för åstadkommande af ordnad byggnadsverksamhet; skolande ägare af sådan lägenhet jämväl vara skyldig att afträda densamma i det fall, att å lägenheten inhysas personer, hvilka föra ett sådant lefnadssätt, att fara däraf uppstår för allmän ordning och sedlighet;

att i sistberörda fall lägenhetens ägare skall vara skyldig afträda densamma utan lösen, dock med rätt att inom viss, af Kungl. Maj:ts befallningshafvande bestämd tid bortföra af honom därå uppförda byggnader, hvaremot i öfriga fall lösen för byggnadernas värde skall af bolaget erläggas samt, i brist af åsämjande, bestämmas af gode män; skolande det tillkomma Kungl. Maj:ts befallningshafvande att, i händelse af tvist, afgöra fråga om skyldighet att afträda lägenhet

i fall, som i denna och nästföregående punkt omförmälas;

att hvad i 3 § 1 mom. af gällande grufstadga finnes föreskrifvet icke må äga tillämpning å hus, tomtplats eller trädgård, som befinnes å de till bolaget upplåtna områden, därest icke Kungl. Maj:ts befallningshafvande i särskildt fall finner sådana omständigheter föreligga, att inmutning icke må ske närmare någon viss, på ifrågavarande mark befintlig byggnad, tomtplats eller trädgård, än hvad omförmälda § i grufstadgan angifver;

att, om bolaget nedlägger grufdrifvelsen eller bedrifver densamma i väsentligen minskad omfattning, det skall ankomma på Kungl. Maj:t att förklara bolagets arrenderätt upphäfd, antingen helt och hållet eller till någon del af områdena, hvarjämte, för den händelse grufdrift af annan än bolaget kommer att idkas inom ifrågavarande områden och för sådan af annan idkad grufdrift utrymme utöfver sedvanliga utmål visar sig behöfligt, Kungl. Maj:t må äga bestämma, att bolaget skall afstå hvad som för ändamålet kan anses erforderligt och skäligt; skolande i fall, som i denna punkt afses, proportionerlig minskning af bolagets arrendeafgift äga rum;

att bolaget skall vara skyldigt att, utan särskild ersättning, af områdena i fråga afstå hvad som enligt Kungl. Maj:ts bepröfvande kan finnas erforderligt för anläggning af allmän väg eller utrymme för järnväg eller för dess drift erforderliga anläggningar och anordningar;

att, om af anledning, som förut icke blifvit nämnd, det nu eller framdeles skulle visa sig angeläget, att någon sådan del af ifrågavarande områden, som för bolaget icke är oundgängligen behöflig, från bolagets arrenderätt undantages, bolaget skall vara skyldigt underkasta sig Kungl. Maj:ts bestämmande härutinnan;

att bolaget skall öfvervaka, att åverkan icke sker å den växande skogen inom områdena, samt i sin mån söka att till laga ansvar befordra dem, som till dylik åverkan göra sig skyldiga;

att bolaget på grund af nu ifrågavarande arrende icke skall äga annan rätt till skogen å områdena, än att bolaget må dels, efter anvisning af vederbörande skogstjänsteman och därest från skogsvårdens synpunkt hinder icke möter, erhålla nödigt byggnadsvirke till pris, som af domänstyrelsen bestämmes, dels ock afröja skog, som finnes å tomtplats, mot ersättning, som domänstyrelsen likaledes bestämmer;

att bolaget skall tillhandahålla Kungl. Maj:ts befallningshafvande erforderliga medel för aflönande af den polisstyrka, som till ordningens vidmakthållande inom nu ifrågavarande och närmast därintill belägna områden af Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordnas;

att den enligt gällande grufvestadga jordägare tillhörande rätt beträffande fyndigheters tillgodogörande icke på grund af nu ifrågavarande arrende må tillkomma bolaget; samt

att bolagets arrenderätt icke får af bolaget å annan öfverlätas, med mindre Kungl. Maj:t sådant medgifver;

dels ock att köpeskillingen för det till bolaget med äganderätt upplåtna område må, på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark;

b) att herrar Olssons och Hörnsténs motioner må anses genom hvad utskottet i mom. a) här ofvan föreslagit besvarade.

Stockholm den 15 april 1904.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.
